

Handwritten signature

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Едуард БУРЯЧКІВСЬКИЙ

01 вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА З ДИСЦИПЛІНИ
ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 226 «Фармація, промислова фармація»

Освітньо-професійна програма: «Фармація, промислова фармація»

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Фармація» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я», ухваленою Вченою Радою ОНМедУ (протокол №10 від 27 червня 2024 року).

Розробники:

д.фарм.н., проф. Ліана УНГУРЯН
к.фарм.н., доц. Оксана БЄЛЯЄВА
к.фарм.н., доц. Ірина ВИШНИЦЬКА
ст.викл. Майя ОБРАЗЕНКО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри організації та економіки фармації

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри _____ Оксана БЄЛЯЄВА
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП _____ Ліана УНГУРЯН
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Схвалено предметною цикловою методичною комісією з фармацевтичних дисциплін ОНМедУ

Протокол №1 від «30» серпня 2024 р.

Голова предметної циклової методичної комісії з фармацевтичних дисциплін ОНМедУ
_____ Наталія ФІЗОР

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____

Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____
(підпис) (Ім'я ПРИЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни:

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Загальна кількість:	Галузь знань <u>22 «Охорона здоров'я»</u>	Обов'язкова дисципліна Денна форма навчання
Кредитів: 7,0	Спеціальність <u>226 «Фармація, промислова фармація»</u>	Рік підготовки: 4 Семестри VII-VIII
Годин: 210	Спеціалізація <u>226.01 «Фармація»</u>	Лекції (денна -40 год, заочна-8 год) Семинарські (0 год)
Змістових модулів: 3	Рівень вищої освіти <u>другий (магістерський)</u>	Практичні (денна -100 год, заочна- 24 год) Лабораторні (0 год) Самостійна робота (денна -70 год, заочна - 178 год)
		Форма підсумкового контролю – іспит

2. Мета та завдання освітньої компоненти, компетентності, програмні результати навчання

Мета: опанування здобувачем вищої освіти знань і формування елементів професійних компетентностей в галузі фармації та удосконалення навичок та компетентностей, набутих при вивченні попередніх дисциплін.

Завдання:

1. Сприяти формуванню професійно-необхідних знань, умінь та навичок відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики
2. Забезпечити теоретичною базою для подальшого вивчення інших фармацевтичних та економічних дисциплін навчального плану
3. Створити належну базу, яка визначає професійну компетентність та загальну ерудицію фармацевта.

Процес вивчення освітньої компоненти спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- **загальних (ЗК):**
  - ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
  - ЗК06. Здатність працювати в команді.
  - ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
  - ЗК11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
  - ЗК17. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

фахових (ФК):

ФК01. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі фармації у широких або мультидисциплінарних контекстах.

ФК04. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію у сфері фармації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК08. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації лікарських засобів природного та синтетичного походження шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, із врахуванням біофармацевтичних,

фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних і хімічних особливостей, показань/протипоказань до застосування керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого.

ФК13. Здатність організувати діяльність аптеки із забезпечення населення, закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту й впроваджувати в них відповідні системи звітності й обліку, здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство з урахуванням вимог фармацевтичного законодавства.

ФК14. Здатність аналізувати та прогнозувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту відповідно до чинного законодавства України.

ФК24. Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

Програмні результати навчання для освітньої компоненти (ПРН):

ПРН 03. Мати спеціалізовані знання та уміння/навички для розв'язання професійних проблем і задач, у тому числі з метою подальшого розвитку знань та процедур у сфері фармації.

ПРН 05. Оцінювати та забезпечувати якість та ефективність діяльності у сфері фармації.

ПРН 09. Формулювати, аргументувати, зрозуміло і конкретно доносити до фахівців і нефахівців, у тому числі до здобувачів вищої освіти інформацію, що базується на власних знаннях та професійному досвіді, основних тенденціях розвитку світової фармації та дотичних галузей

ПРН 11. Визначати переваги та недоліки лікарських засобів природного та синтетичного походження різних фармакологічних груп з урахуванням їхніх хімічних, фізико-хімічних, біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних особливостей та виду лікарської форми. Рекомендувати споживачам лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги та фармацевтичної опіки.

ПРН 16. Реалізовувати відповідні організаційно-управлінські заходи щодо забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту; здійснювати усі види звітності та обліку в аптечних установах, адміністративне діловодство і товарознавчий аналіз.

ПРН17. Розраховувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, а також податки та збори. Формувати усі види цін (оптово-відпускні, закупівельні та роздрібні) на лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту.

ПРН18. Використовувати дані аналізу соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів.

ПРН29. Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН30. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРН36. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач вищої освіти повинен:

- знати:

- принципи організації фармацевтичного забезпечення населення відповідно до вимог Належної аптечної практики;
- вимоги міжнародних стандартів фармацевтичної діяльності;
- нормативно-правові акти, які регламентують фармацевтичну діяльність;

- основні принципи державного регулювання фармацевтичної діяльності;
  - завдання й функції аптек та їх структурних підрозділів;
  - особливості ліцензування діяльності з роздрібною торгівлі ЛЗ;
  - порядок безрецептурного відпуску ліків в Україні та за кордоном;
  - порядок рецептурного відпуску ліків в Україні;
  - правила виписування рецептів на ЛЗ;
  - порядок відпуску ЛЗ з аптек та їх структурних підрозділів;
  - порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків;
  - особливості відпуску ЛЗ безкоштовно та з доплатою;
  - законодавчо-нормативну базу, що регламентує обіг контрольованих речовин;
  - класифікацію наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів;
  - ліцензійні умови провадження господарської діяльності з обігу наркотичних (психотропних) лікарських засобів, прекурсорів;
  - особливості одержання ЛЗ та медичних виробів з аптечного складу;
  - порядок роботи аптек з товарними запасами
  - організаційні засади внутрішньоаптечного виробництва ліків;
  - організації приймання, обліку та зберігання наркотичних (психотропних) лікарських засобів, прекурсорів;
  - організаційну структуру державної системи забезпечення якості ЛЗ;
  - права та обов'язки уповноваженої особи аптеки;
  - порядок здійснення вхідного контролю ЛЗ;
  - порядок здійснення внутрішньоаптечного контролю якості екстемпоральних ЛЗ;
  - організацію системи обліку та звітності в аптеках;
  - класифікацію господарських засобів аптеки;
  - особливості обліку господарських операцій у системі бухгалтерських рахунків;
  - принципи обліку основних засобів та нематеріальних активів аптек;
  - сучасні інформаційні технології та автоматизовані системи управління та обліку;
  - порядок організації інвентаризації активів аптечних закладів;
  - основні положення та документальне оформлення руху грошових засобів в аптечних закладах, відповідальність та обов'язки касира аптеки;
  - порядок проведення фінансових розрахунків зі споживачами;
  - порядок нарахування заробітної плати різним категоріям працівників аптечних закладів;
  - форми фінансової звітності, їх структуру та призначення;
  - порядок складання управлінської, бухгалтерської та фінансової звітності;
  - основні економічні показники діяльності аптеки;
  - значення, структуру та розрахунок товарообігу, торгівельних накладень, прибутку, рентабельності та ін. економічних показників;
  - механізми державного регулювання фармацевтичної діяльності;
  - основні принципи оподаткування господарської діяльності аптечних установ;
  - класифікацію податків та зборів;
  - методичку розрахунку різних видів податків;
  - основні принципи кредитування аптечних закладів.
  - загальні принципи здійснення аудиторської діяльності;
- **вміти:**
- здійснювати відпуск безрецептурних лікарських засобів, надавати консультації щодо раціонального застосування та належного зберігання ліків;
  - застосовувати Протоколи фармацевта при відпуску ЛЗ з аптечних закладів та їх структурних підрозділів;
  - приймати рецепти від населення, аналізувати правильність його оформлення;

- здійснювати відпуск ліків за рецептами лікарів;
- здійснювати таксування різних лікарських прописів, визначати тарифи за виготовлення екстемпоральних ліків;
- провести облік контрольованих ЛЗ в аптечних закладах;
- прийняти товар від постачальників;
- провести вхідний контроль якості лікарських засобів, що надійшли до аптечного закладу;
- організувати належне зберігання ліків та товарів аптечного асортименту;
- визначати поточну потребу у ЛЗ та здійснювати їх замовлення;
- формувати роздрібні ціни на ЛЗ та медичні вироби;
- оформляти відпуск товару у інші відділи та структурні підрозділи аптеки, ЛПЗ;
- документально оформляти надходження товарів;
- оформляти документи з обліку роздрібної реалізації товарів, інших витрат товару;
- планувати штатну чисельність працівників аптеки; складати штатний розклад аптеки;
- розраховувати, аналізувати та планувати економічні показники діяльності аптечного закладу;
- оформляти документацію з обліку робочого часу працівників аптечного закладу;
- розраховувати різні види нарахувань заробітної плати працівникам аптечного закладу;
- розраховувати різні види утримань з заробітної плати працівників аптечного закладу;
- застосовувати РРО у розрахунках зі споживачами;
- оформляти документи з обліку руху грошових коштів;
- розраховувати суму реалізованих торгових накладень за даними первинних облікових документів;
- організувати проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей аптечного закладу та документально оформляти її результати;
- розраховувати норматив товарних запасів аптечного закладу;
- аналізувати та планувати витрати обігу аптечного закладу;
- розраховувати прибуток та рентабельність діяльності аптечного закладу;
- планувати основні економічні показники діяльності аптек;
- аналізувати фінансовий стан підприємства на підставі даних фінансової звітності аптечного закладу;
- використовувати дані різних форм звітності для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації господарської діяльності аптечного закладу.

3. Зміст освітньої компоненти

Змістовий модуль 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення

Тема 1. Основні принципи організації фармацевтичного забезпечення населення.

Національна лікарська політика.

Соціально-економічне значення фармацевтичної діяльності. Поняття «фармацевтичне забезпечення», «фармацевтична допомога», «фармацевтична послуга». Міжнародні організації, що регулюють фармацевтичну діяльність на макроекономічному рівні. Поняття про комплекс належних практик як міжнародних стандартів, що регулюють фармацевтичну діяльність. Належна аптечна практика: визначення, вимоги, ролі, функції і види діяльності фармацевтів. Національна лікарська політика (НЛП): головні цілі і пріоритети. Завдання, основні принципи створення, порядок впровадження НЛП в Україні та інших країнах світу. Організаційна структура фармацевтичної галузі та її державне регулювання в Україні, рівні

управління. Законодавчо-нормативна база, що регламентує фармацевтичну діяльність в Україні. Порядок ліцензування фармацевтичної діяльності в Україні. Процедура ліцензування фармацевтичної діяльності у країнах Європейського Союзу (ЄС) та інших країнах світу. Вимоги та норми ЄС до фармацевтичної діяльності.

Тема 2. Інформаційне забезпечення підприємств та організацій фармацевтичної галузі

Система фармацевтичної інформації. Види інформації (планова, облікова, звітно-статистична, нормативно-довідкова). Сучасні форми інформаційного забезпечення аптечних закладів та пацієнтів (бази даних, автоматизовано-пошукові системи, спеціалізовані інтернет-сайти тощо). Рівні інформації (професійний, споживчий). Джерела та форми передачі фармацевтичної інформації. Класифікація ЛЗ у світовій фармацевтичній практиці. Сутність анатоמו-терапевтичної-хімічної (АТХ) – класифікаційної системи. Державний реєстр лікарських засобів, структура, сфера застосування. Державний формуляр лікарських засобів, структура, сфера застосування. Національний перелік основних лікарських засобів, структура, сфера застосування.

Тема 3. Організація діяльності аптек як закладів охорони здоров'я згідно з вимогами Належної аптечної практики (НАП)

Поняття про аптечні заклади та аптечну мережу. Основні принципи розвитку та розміщення аптечної мережі. Аптека як заклад охорони здоров'я та як суб'єкт господарювання. Організація роботи аптечних закладів різних форм власності та господарювання в сучасних умовах ринку. Основні завдання та функції аптеки. Класифікація аптек. Спеціалізація аптечних закладів. Організаційна структура аптеки та її структурних підрозділів. Приміщення, обладнання та устаткування аптеки. Вимоги санітарного режиму аптечних закладів. Штат аптеки. Кваліфікаційні вимоги до персоналу, що займається виробництвом (в умовах аптеки) та роздрібною торгівлею ЛЗ. Матеріальна відповідальність працівників аптечного закладу, її види та документальне оформлення.

Тема 4. Організація безрецептурного відпуску ліків з аптечних закладів та їх структурних підрозділів

Порядок організації безрецептурного відпуску ліків в Україні, країнах ЄС та інших країнах світу. Критерії визначення категорій відпуску ЛЗ. ОТС-препарати, загальна характеристика, порядок їх відпуску з аптечних закладів Концепція відповідального самолікування. Організація фармацевтичної опіки. Протоколи фармацевта при відпуску лікарських засобів з аптечних закладів та їх структурних підрозділів.

Тема 5. Організація рецептурного відпуску ліків з аптечних закладів та їх структурних підрозділів

Порядок організації рецептурного відпуску ліків в Україні, у країнах ЄС та інших країнах світу. Критерії визначення категорій відпуску. Рецепт – визначення, види, функції. Форми рецептурних бланків. Загальні правила виписування рецептів, порядок оформлення рецептурних бланків. Порядок відпуску лікарських засобів за рецептом з аптек та їх структурних підрозділів. Норми відпуску рецептурних лікарських засобів. Реєстрація відпуску лікарських засобів за електронним рецептом. Особливості відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів та прекурсорів. Групи амбулаторних хворих та категорії населення, яким гарантовані пільговий, з доплатою або безкоштовний відпуск ЛЗ. Особливості оформлення пільгових, з доплатою або безкоштовних рецептів. Особливості оформлення електронного рецепту. Терміни дії та зберігання рецептів у аптеці. Особливості виписування рецептів на лікарські засоби, які підлягають реімбурсації

Тема 6. Правила визначення вартості (таксування) екстемпоральних лікарських засобів

Індивідуальне виготовлення ЛЗ в умовах аптеки. Правила виробництва (виготовлення) лікарських засобів в аптеках. Загальні вимоги до виробництва (виготовлення) лікарських засобів в аптеках. Вимоги до приміщень та обладнання аптек з виробництвом (виготовленням) лікарських засобів. Вимоги до працівників аптек з виробництвом

(виготовленням) лікарських засобів. Маркування екстемпоральних лікарських засобів. Правила встановлення вартості екстемпоральних лікарських засобів. Тариф за виготовлення ліків як історична та соціально-економічна категорія. Значення Таха laborum, визначення та структура. Методика визначення тарифів за виготовлення різних лікарських форм. Облік тарифів за виготовлення та фасування ліків та фармацевтичних товарів. Правила таксування вартості різних лікарських прописів (розчинів, порошків, супозиторіїв, настоїв та відварів, мазей, рідких лікарських форм тощо). Облік рецептів на ліки індивідуального виготовлення.

Тема 7. Організація проведення серійного виготовлення екстемпоральних ЛЗ в аптечних закладах.

Серійне виготовлення ЛЗ в умовах аптеки. Загальні вимоги до виробництва (виготовлення) лікарських засобів за замовленням (вимогою) лікувально-профілактичного закладу, внутрішньоаптечних заготовок та про запас за часто повторюваними прописами. Правила встановлення вартості та обліку лікарських засобів, виготовлених за замовленням (вимогою) лікувально-профілактичного закладу, внутрішньоаптечних заготовок та про запас за часто повторюваними прописами.

Тема 8. Порядок обліку лікарських засобів, що містять контрольовані речовини в аптечних закладах

Класифікація наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Державне регулювання обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Порядок ліцензування господарської діяльності з обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів та спеціальних рецептурних бланків форми №3. Вимоги до приміщень для зберігання наркотичних (психотропних) ЛЗ та спеціальних рецептурних бланків. Особливості транспортування наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Організація обігу наркотичних (психотропних) лікарських засобів в аптечних закладах. Правила відпуску наркотичних (психотропних) лікарських засобів амбулаторним хворим. Особливості зберігання, обліку та знищення спеціальних рецептурних бланків №3. Відповідальність за порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів. Перелік ЛЗ, що підлягають контрольованому обліку в аптечних закладах, порядок їх обліку.

Тема 9. Організація системи забезпечення якості лікарських засобів

Забезпечення якості ЛЗ як міжнародна проблема. Законодавча база, організаційна структура, рівні управління державної системи забезпечення якості в Україні. Сертифікація аптечних установ за міжнародними стандартами. Порядок реєстрації ЛЗ. Державний контроль якості лікарських засобів під час роздрібної торгівлі. Організація вхідного контролю якості ліків в аптечних закладах. Права та обов'язки Уповноваженої особи аптечного закладу, кваліфікаційні вимоги. Порядку відбору зразків лікарських засобів для лабораторного аналізу. Документальне оформлення вилучення ЛЗ з обігу. Порядок обліку розпоряджень Державної служби України з лікарських засобів та контролю за наркотиками про заборону реалізації та застосування лікарського засобу.

Організація внутрішньоаптечного контролю якості лікарських засобів, вироблених (виготовлених) в умовах аптеки, оформлення його результатів. Державний контроль якості лікарських засобів, виготовлених в аптеках.

Тема 10. Організація роботи аптеки з товарними запасами

Товарні запаси в структурі господарських засобів аптечних закладів. Характеристика та класифікація товарних запасів аптечних закладів. Поняття дефектури. Визначення потреби та документальне оформлення замовлень. Організація роботи аптек з постачальниками ЛЗ та товарів аптечного асортименту. Методики визначення оптимального товарного запасу. Організація приймання товарів в аптечних закладах. Організація зберігання ЛЗ та товарів аптечного асортименту відповідно до вимог нормативної документації. Належна практика зберігання (Good Storage Practice – GSP). Відпуск ЛЗ та інших товарів структурним підрозділам аптеки, лікувально-профілактичним та іншим закладам.

Тема 11. Основні принципи й методи формування системи цін на лікарські засоби

Ціноутворення на ЛЗ як національна та міжнародна проблема. Поняття вартості та ціни на ліки. Види цін, їх функції. Основні принципи ціноутворення на ЛЗ. Структура ціни на лікарські засоби промислового виробництва. Механізми державного регулювання цін та тарифів. Аналіз економічних механізмів підвищення доступності ліків для різних верств населення. Референтне ціноутворення. Моніторинг цін. Методика розрахунку торгових націнок та формування роздрібних цін на готові лікарські засоби та медичні засоби. Особливості визначення ПДВ при реалізації лікарських засобів та медичних виробів.

Змістовий модуль 2. Системи обліку у фармації

Тема 12. Система обліку та звітності в аптечних закладах

Характеристика законодавчо-нормативної бази, що регламентує порядок організації обліку і звітності в аптечних закладах. Значення обліку та звітності на макро- та мікроекономічному рівні. Мета та завдання обліку господарської діяльності. Користувачі облікової інформації. Види обліку та звітності в аптечних закладах: управлінський, бухгалтерський, фінансовий, статистичний, податковий. Облікові вимірники. Документ в організації обліку. Господарська операція. Використання даних обліку для аналізу, планування та прийняття управлінських рішень в аптечних закладах. Автоматизовані системи обліку в діяльності аптечних закладів. Характеристика сучасних вимог до технічного забезпечення роботи аптек в умовах автоматизації. Електронний документ. Організація формування звітності в програмних автоматизованих системах.

Тема 13. Бухгалтерський облік в аптечних закладах як інформаційна система

Роль бухгалтерського обліку в управлінні аптечними закладами. Вимоги до бухгалтерського обліку. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Предмет, об'єкт та методи бухгалтерського обліку. Структура господарських засобів аптечних закладів. Бухгалтерський баланс, його будова та зміст. Взаємозв'язок між балансом та господарськими операціями. Бухгалтерські рахунки – класифікація, структура. Подвійний запис, його суть та значення. Взаємозв'язок між рахунками та балансом. Автоматизація бухгалтерського обліку. Облікова система управління аптеками та аптечними мережами.

Тема 14. Облік руху товарних запасів в аптечних закладах

Первинний облік надходження товарних запасів до аптечного закладу, документообіг. Порядок оформлення претензій щодо постачання товару та інших товарно-матеріальних цінностей (ТМЦ) від постачальників. Порядок документованого обліку інших операцій, які збільшують залишок товарів аптечного асортименту. Роздрібний товарообіг аптечного закладу. Порядок документованого обліку вибуття товарних запасів. Порядок документованого обліку інших операцій, які зменшують залишок товарів аптечного асортименту. Товарний звіт, структура, порядок складання, автоматизація процесу. Товарні втрати, класифікація. Переоцінка товарних запасів, її види, документальне оформлення.

Тема 15. Облік руху основних засобів та нематеріальних активів в аптечних закладах

Класифікація основних засобів суб'єкта господарювання. Облік надходження та руху основних засобів аптечного закладу. Оцінка вартості основних засобів. Первинні документи управлінського обліку основних засобів. Поняття амортизації основних засобів. Малоцінні та швидкозношувані предмети, їх облік. Нематеріальні активи, їх облік.

Тема 16. Облік руху грошових коштів в аптечних закладах

Грошові кошти та їх еквіваленти у структурі оборотних засобів аптечних закладів. Організація обігу грошових коштів. Касові операції: класифікація, документальне оформлення. Порядок ведення касової книги та обов'язки касира. Правила проведення розрахунків зі споживачами. Реєстратори розрахункових операцій (РРО). Порядок реєстрації та застосування РРО. Форми розрахункових документів. Порядок здавання готівкової

виручки до банку. Встановлення ліміту каси. Контроль за дотриманням касової дисципліни. Інвентаризація каси. Відповідальність за порушення встановленого законодавством порядку розрахунків зі споживачами. Організація роботи з банком. Види банківських рахунків. Розрахунково-платіжні документи. Облік безготівкових розрахунків. Електронний грошовий обіг.

Тема 17. Форми, системи оплати праці фармацевтичних працівників, облік заробітної плати в аптечних закладах.

Форми та системи оплати праці. Тарифна система. Встановлення посадових окладів та надбавок працівникам аптечних закладів. Структура та характеристика фонду заробітної плати. Методики планування штатної чисельності працівників. Порядок обліку робочого часу та заробітної плати. Гарантійні та компенсаційні виплати. Обов'язкові утримання з фонду заробітної плати. Єдиний соціальний внесок, характеристика, правила розрахунку.

Тема 18. Організація інвентаризації товарно-матеріальних цінностей в аптечних закладах

Інвентаризація: завдання, види, терміни проведення. Загальний порядок проведення інвентаризації в аптеках. Процедура проведення інвентаризації лікарських засобів та медичних виробів. Інвентаризація грошових коштів, розрахункових документів і бланків суворої звітності. Інвентаризація основних засобів, тари, нематеріальних активів та малоцінних і швидкозношуваних предметів. Підведення підсумків інвентаризації, їх документальне оформлення. Управлінські рішення щодо матеріального збитку встановленого під час інвентаризації. Автоматизація процедури інвентаризації в аптечних закладах.

Тема 19. Управлінська звітність аптечних закладів.

Управлінська звітність (фінансова, внутрішньогосподарська, податкова, статистична, нефінансова, інтегрована). Поняття, суть та користувачі управлінської звітності. Якісні характеристики та принципи формування управлінської звітності. Формування та склад управлінської звітності про фінансовий склад підприємства, про результати діяльності, про рух коштів. Управлінська звітність для прийняття рішень щодо максимізації прибутку та управління ризиками аптечного підприємства. Організація та розробка внутрішньогосподарської звітності на аптечному підприємстві. Етапи формування внутрішньогосподарської звітності на аптечному підприємстві. Інформаційна карта внутрішньогосподарської звітності аптечного підприємства. Державна служба статистики України, основні завдання діяльності. Форми державної статистичної звітності. Загальний табель (перелік) форм державних статистичних спостережень, загальна характеристика. Економічна статистика: форми, періодичність та строки подання звітності.

Змістовий модуль 3. Основи економіки фармації

Тема 20. Основи фармацевтичної економіки. Основні економічні показники господарської діяльності аптечних закладів

Роль та місце фармацевтичної економіки у системі наукового знання, її зв'язок з іншими галузями знань. Предмет, об'єкти, методи досліджень фармацевтичної економіки. Основні економічні показники господарської діяльності аптечних закладів. Характеристика та соціально-економічне значення товарообігу. Поняття «норматив товарних запасів». Методики розрахунку нормативу товарних запасів. Поняття витрат виробництва та обігу як економічної категорії. Класифікація витрат за різними критеріями. Фактори, що впливають на суму та рівень витрат. Витрати, що враховуються при визначенні собівартості реалізованої продукції. Організація комплексу заходів, спрямованих на зниження витрат аптечних закладів. Характеристика та економічні розрахунки торгових накладень. Фактори, що впливають на суму та рівень торгових накладень. Прибуток та рентабельність аптечних закладів. Чинники, що впливають на величину економічних показників.

Тема 21. Аналіз фінансово-господарської діяльності аптечних закладів

Сутність та значення економічного аналізу у сучасних умовах. Об'єкт, предмет та

методи економічного аналізу. Джерела інформації, що використовуються для проведення економічного аналізу. Класифікація методів аналізу (галузевий та міжгалузевий, перспективний та ретроспективний, макроекономічний та мікроекономічний, зовнішній та внутрішній, комплексний та тематичний). Методика проведення аналізу фінансово-господарської діяльності за даними управлінської звітності. Система показників для аналізу фінансово-господарської діяльності та фінансового стану підприємств фармацевтичної галузі. Етапи комплексного аналізу господарської діяльності.

Тема 22. Планування діяльності аптек (фармацевтичних фірм)

Місце та роль планування та прогнозування у структурі управління. Методологія планування: принципи та методи планування, планові показники, комплекс заходів, необхідних для виконання плану. Нормативні та балансові методи планування: основні переваги та недоліки. Фінансове планування аптечних закладів. Бюджетування у діяльності аптек. Методики планування товарообігу. Економічне значення формування раціональної політики постачання товарів в аптечних закладах. Методика планування надходження товару. Моделі прогнозування банкрутства аптечних закладів.

Тема 23. Оподаткування аптечних закладів

Податкова система України. Характеристика податків як соціально-економічної категорії. Класифікація податків та зборів (обов'язкових платежів) за різними критеріями. Елементи податків (суб'єкт та об'єкт, джерело податку, податкова ставка). Оподаткування юридичних та фізичних осіб-підприємців. Порядок оподаткування прибутку аптек (фармацевтичних фірм). Податок з доходу фізичних осіб: податкова база, податкова ставка. Характеристика непрямих податків (податок на додану вартість, акцизний збір). Спрощена система оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва. Податкові пільги як важливий механізм державного регулювання економіки та соціальної сфери. Організація податкового обліку та звітності. Порядок подання звітності про податок на прибуток підприємств. Порядок подання звітності, пов'язаної із застосуванням РРО. Електронна податкова звітність.

Тема 24. Фінансово-кредитна система в умовах ринкової економіки. Кредитування аптечних закладів

Фінансово-кредитна система в умовах ринку. Економічна доцільність кредитування. Оптимальна структура капіталу підприємства. Дисконтування. Визначення економічної ефективності інвестицій. Основні принципи кредитування аптек (фармацевтичних фірм). Види кредитів та їх характеристика. Джерела фінансування обігових засобів. Використання цінних паперів (акцій, облігацій, векселів) як позикових засобів.

Тема 25. Аудиторський контроль: сутність, призначення. Організація проведення аудиторської перевірки

Сутність та предмет аудиту. Принципи аудиту. Відмінності аудиту від інших форм контролю. Зовнішній та внутрішній аудит. Ініціативний та обов'язковий аудит. Нормативне регулювання аудиторської діяльності. Міжнародні стандарти аудиту. Вимоги до аудиторів та аудиторських фірм. Права та обов'язки суб'єктів аудиту. Планування аудиту. Тестування системи внутрішнього контролю. Аудиторський ризик. Критерії суттєвості та достовірності. Порядок укладання договору на проведення аудиту. Аудиторські докази, їх класифікація та вимоги до них. Робоча документація аудитора. Документальне оформлення результатів аудиторських перевірок. Консультаційні послуги аудиторських фірм. Організаційні особливості аудиту операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства. Практичне застосування результатів аудиторських перевірок.

Тема 26. Аналіз фінансового стану підприємства на базі даних фінансової звітності.

Експрес-аналіз балансу. Порівняльний аналітичний баланс. Фінансові коефіцієнти. Оцінка майнового стану підприємства. Аналіз ліквідності балансу. Аналіз платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Аналіз ділової активності та рентабельності підприємств фармацевтичної галузі.

Тема 27. Фармацевтичне забезпечення населення в умовах медичного страхування

Система медичного страхування як соціально-економічний гарант надання кваліфікованої медичної та фармацевтичної допомоги. Основні типи моделей функціонування системи охорони здоров'я та фармацевтичного забезпечення населення (бюджетно-страхова, державна, приватна). Аналіз досвіду функціонування елементів медичного страхування у національних системах охорони здоров'я та фармацевтичного забезпечення населення. Механізми відшкодування витрат лікарських засобів у країнах ЄС та світу. Особливості фармацевтичного забезпечення й реімбурсації в умовах впровадження обов'язкового медичного страхування в Україні. Страхова рецептура як важливий соціально-економічний показник роботи аптеки за умов функціонування медичного страхування.

4. Структура освітньої компоненти

1.1 Денна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРЗ
Змістовий модуль 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення						
Тема 1. Основні принципи організації фармацевтичного забезпечення населення. Національна лікарська політика.	8	2	-	4	-	2
Тема 2. Інформаційне забезпечення підприємств та організацій фармацевтичної галузі	4	2	-	-	-	2
Тема 3. Організація діяльності аптек як закладів охорони здоров'я згідно з вимогами Належної аптечної практики	8	2	-	4	-	2
Тема 4. Організація безрецептурного відпуску ліків з аптечних закладів та їх структурних підрозділів	8	2	-	4	-	2
Тема 5. Організація рецептурного відпуску ліків з аптечних закладів та їх структурних підрозділів	8	2	-	4	-	2
Тема 6. Правила визначення вартості (таксування) екстемпоральних лікарських засобів	8	2	-	4	-	2
Тема 7. Організація проведення серійного виготовлення екстемпоральних ЛЗ в	4	-	-	2	-	-

аптечних закладах.						
Поточний тестовий контроль. Контроль практичних навичок №1	4	-	-	2	-	2
Тема 8. Порядок обліку лікарських засобів, що містять контрольовані речовини в аптечних закладах	6	2	-	4	-	-
Тема 9. Організація системи забезпечення якості лікарських засобів	10	2	-	6	-	2
Тема 10. Організація роботи аптеки з товарними запасами	8	2	-	4	-	2
Поточний тестовий контроль. Контроль практичних навичок №2	4	-	-	2	-	2
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	80	18	-	40	-	22
Змістовий модуль 2. Системи обліку у фармації						
Тема 11. Система обліку та звітності в аптечних закладах	6	4	-	0	-	2
Тема 12. Бухгалтерський облік в аптечних закладах як інформаційна система	6	-	-	4	-	-
Тема 13. Облік руху товарних запасів в аптечних закладах	6	-	-	4	-	2
Тема 14. Облік руху основних засобів та нематеріальних активів в аптечних закладах	4	-	-	2	-	2
Тема 15. Облік руху грошових коштів в аптечних закладах	12	4	-	6	-	2
Тема 16. Форми, системи оплати праці фармацевтичних працівників, облік заробітної плати в аптечних закладах.	12	4	-	6	-	-
Тема 17. Організація інвентаризації товарно-матеріальних цінностей в аптечних закладах	12	4	-	6	-	-
Тема 18. Управлінська звітність аптечних закладів.	2	-	-	2	-	-
Тема 19. Внутрішньогосподарська звітність аптечних закладів.	4	-	-	2	-	2
Тема 20. Державна статистична звітність аптечних закладів.	4	-	-	2	-	2
Поточний тестовий контроль. Контроль практичних навичок №3	4	-	-	2	-	2
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	72	16	-	36	-	14

Змістовий модуль 3. Основи економіки фармації							
Тема 21. Основи фармацевтичної економіки.	2	-	-	0	-	2	
Тема 22. Характеристика економічних показників господарської діяльності аптечних закладів	8	4	-	4	-	-	
Тема 23. Аналіз фінансово-господарської діяльності аптечних закладів	4	-	-	2	-	2	
Тема 24. Планування діяльності аптек (фармацевтичних фірм)	4	-	-	2	-	2	
Тема 25. Основні принципи й методи формування системи цін на лікарські засоби	6	-	-	4	-	2	
Тема 26. Оподаткування аптечних закладів	6	2	-	2	-	-	
Тема 27. Фінансово-кредитна система в умовах ринкової економіки. Кредитування аптечних закладів	4	-	-	2	-	2	
Тема 28. Аудиторський контроль: сутність, призначення. Організація проведення аудиторської перевірки	4	-	-	2	-	2	
Тема 29. Аналіз фінансового стану підприємства на базі даних фінансової звітності.	4	-	-	2	-	2	
Тема 30. Фармацевтичне забезпечення населення в умовах медичного страхування	4	-	-	2	-	2	
Підсумковий тестовий контроль. Контроль практичних навичок №4	4	-	-	2	-	2	
<i>Разом за змістовим модулем 3</i>	50	6	-	24	-	18	
<i>Індивідуальні завдання</i>	16	-	-	-	-	16	
Усього годин	210	40	-	100	-	70	

1.2 Заочна форма навчання

Назви тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	СРЗ
Змістовий модуль 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення						
Тема 1. Основні принципи організації фармацевтичного	4	-	-	2	-	2

забезпечення населення. Національна лікарська політика.						
Тема 2. Інформаційне забезпечення підприємств та організацій фармацевтичної галузі	4	-	-	-	-	4
Тема 3. Організація діяльності аптек як закладів охорони здоров'я згідно з вимогами Належної аптечної практики	6	2	-	2	-	2
Тема 4. Організація безрецептурного відпуску ліків з аптечних закладів та їх структурних підрозділів	4	-	-	2	-	2
Тема 5. Організація рецептурного відпуску ліків з аптечних закладів та їх структурних підрозділів	6	2	-	2	-	2
Тема 6. Правила визначення вартості (таксування) екстемпоральних лікарських засобів	4	-	-	-	-	4
Тема 7. Організація проведення серійного виготовлення екстемпоральних ЛЗ в аптечних закладах.	4	-	-	-	-	4
Тема 8. Порядок обліку лікарських засобів, що містять контрольовані речовини в аптечних закладах	4	-	-	2	-	2
Тема 9. Організація системи забезпечення якості лікарських засобів	5	2	-	1	-	2
Тема 10. Організація роботи аптеки з товарними запасами	2	-	-	-	-	2
Поточний тестовий контроль. Контроль практичних навичок №1	3	-	-	1	-	2
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	46	6	-	12	-	28
Змістовий модуль 2. Системи обліку у фармації						
Тема 11. Система обліку та звітності в аптечних закладах	4	-	-	-	-	4
Тема 12. Бухгалтерський облік в аптечних закладах як інформаційна система	4	-	-	-	-	4
Тема 13. Облік руху товарних запасів в аптечних закладах	4	-	-	2	-	2
Тема 14. Облік руху основних засобів та нематеріальних	4	-	-	-	-	4

активів в аптечних закладах						
Тема 15. Облік руху грошових коштів в аптечних закладах	4	-	-	2	-	2
Тема 16. Форми, системи оплати праці фармацевтичних працівників, облік заробітної плати в аптечних закладах.	4	-	-	2	-	2
Тема 17. Організація інвентаризації товарно-матеріальних цінностей в аптечних закладах	6	2	-	2	-	2
Тема 18. Управлінська звітність аптечних закладів.	4	-	-	-	-	4
Тема 19. Внутрішньогосподарська звітність аптечних закладів.	4	-	-	2	-	2
Тема 20. Державна статистична звітність аптечних закладів.	4	-	-	-	-	4
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	42	2	-	10	-	30
Змістовий модуль 3. Основи економіки фармації						
Тема 21. Основи фармацевтичної економіки.	4	-	-	-	-	4
Тема 22. Характеристика економічних показників господарської діяльності аптечних закладів	3	-	-	1	-	2
Тема 23. Аналіз фінансово-господарської діяльності аптечних закладів	4	-	-	-	-	4
Тема 24. Планування діяльності аптек (фармацевтичних фірм)	4	-	-	-	-	4
Тема 25. Основні принципи й методи формування системи цін на лікарські засоби	4	-	-	-	-	4
Тема 26. Оподаткування аптечних закладів	4	-	-	-	-	4
Тема 27. Фінансово-кредитна система в умовах ринкової економіки. Кредитування аптечних закладів	4	-	-	-	--	4
Тема 28. Аудиторський контроль: сутність, призначення. Організація проведення аудиторської перевірки	4	-	-	-	-	4
Тема 29. Аналіз фінансового стану підприємства на базі	4	-	-	-	-	4

даних фінансової звітності.						
Тема 30. Фармацевтичне забезпечення населення в умовах медичного страхування	4	-	-	-	-	4
Підсумковий тестовий контроль. Контроль практичних навичок №2	13	-	-	1	-	12
Разом за змістовим модулем 3	52	-	-	2	-	50
Підготовка до іспиту	20	-	-	-	-	20
Індивідуальні завдання	50	-	-	-	-	50
Усього годин	210	8	-	24	-	178

5. Теми лекційних / семінарських / практичних / лабораторних занять

5.1. Теми лекційних занять

5.1.1. Денна форма

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Лекційне заняття 1. Організаційна структура та рівні управління фармацевтичної галузі України. Порядок ліцензування фармацевтичної діяльності в Україні.	2
2	Тема 2. Лекційне заняття 2. Джерела та форми передачі фармацевтичної інформації. Сутність анатомо-терапевтичної-хімічної (АТХ) – класифікаційної системи. Державний реєстр лікарських засобів, Державний формуляр лікарських засобів, Національний перелік основних лікарських засобів: структура, сфера застосування.	2
3	Тема 3. Лекційне заняття 3. Поняття про комплекс належних практик як міжнародних стандартів. Вимоги НАП. Організаційна структура аптеки та її структурних підрозділів. Приміщення, обладнання та устаткування аптеки.	2
4	Тема 4. Лекційне заняття 4. Порядок організації безрецептурного відпуску ліків в Україні, країнах ЄС та інших країнах світу. Критерії визначення категорій відпуску ЛЗ. ОТС-препарати, загальна характеристика, порядок їх відпуску з аптечних закладів.	2
5	Тема 5. Лекційне заняття 5. Порядок організації рецептурного відпуску ліків в Україні, у країнах ЄС та інших країнах світу. Загальні правила виписування рецептів, порядок оформлення рецептурних бланків. Порядок відпуску лікарських засобів за рецептом з аптек та їх структурних підрозділів.	2
6	Тема 6. Лекційне заняття 6. Загальні вимоги до виробництва (виготовлення) лікарських засобів в аптеках. Правила встановлення вартості екстемпоральних лікарських засобів. Методика визначення тарифів за виготовлення різних лікарських форм.	2
7	Тема 8. Лекційне заняття 7. Державне регулювання обігу наркотичних лікарських засобів,	2

	психотропних речовин та прекурсорів. Перелік ЛЗ, що підлягають контрольованому обліку в аптечних закладах, порядок їх обліку.	
8	Тема 9. Лекційне заняття 8. Законодавча база, організаційна структура, рівні управління державної системи забезпечення якості лікарських засобів в Україні. Державний контроль якості лікарських засобів під час роздрібної торгівлі. Організація вхідного контролю якості ліків в аптечних закладах.	2
9	Тема 10. Лекційне заняття 9. Товарні запаси в структурі господарських засобів аптечних закладів, їх характеристика та класифікація. Організація прийому лікарських засобів від постачальника: супровідні документи, встановлення роздрібної ціни, правила зберігання. Механізми державного регулювання цін на ЛЗ.	2
10	Тема 11. Лекційне заняття 10. Законодавчо-нормативна база, що регламентує порядок організації обліку і звітності в аптечних закладах.	2
11	Тема 11. Лекційне заняття 11. Види обліку та звітності в аптечних закладах. Автоматизовані системи обліку в діяльності аптечних закладів.	2
12	Тема 15. Лекційне заняття 12. Грошові кошти та їх еквіваленти у структурі оборотних засобів аптечних закладів. Організація обігу грошових коштів.	2
13	Тема 15. Лекційне заняття 13. Правила проведення розрахунків зі споживачами з Реєстратори розрахункових операцій, їх реєстрація, правила застосування, розрахункові документи. Порядок проведення безготівкових розрахунків.	2
14	Тема 16. Лекційне заняття 14. Форми, системи оплати праці фармацевтичних працівників. Порядок обліку робочого часу та заробітної плати.	2
15	Тема 16. Лекційне заняття 15. Гарантійні та компенсаційні виплати. Обов'язкові утримання та нарахування, правила розрахунку.	2
16	Тема 17. Лекційне заняття 16. Загальні вимоги до проведення інвентаризації лікарських засобів та медичних виробів в аптечних закладах.	2
17	Тема 17. Лекційне заняття 17. Аналіз та управлінські рішення щодо результатів інвентаризації. Автоматизація процедури інвентаризації в аптечних закладах.	2
18	Тема 22. Лекційне заняття 18. Економічні показники у господарської діяльності аптечних закладів: товарообіг, торговельні накладення, витрати, прибуток, рентабельність, продуктивність праці.	2
19	Тема 22. Лекційне заняття 19. Методика розрахунку, їх економічний аналіз.	2
20	Тема 26. Лекційне заняття 15. Організація податкового обліку та звітності в аптечних закладах. Види оподаткування суб'єктів господарювання фармацевтичної галузі. Характеристика податку на додану вартість (ПДВ).	2
	Разом	40

5.1.2. Заочна форма

№	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 3. Лекційне заняття 1. Поняття про комплекс належних практик як міжнародних стандартів. Організаційна структура аптеки та її структурних підрозділів. Приміщення, обладнання та устаткування аптеки.	2
2	Тема 5. Лекційне заняття 2. Порядок організації рецептурного відпуску ліків в Україні, у країнах ЄС та інших країнах світу. Загальні правила виписування рецептів, порядок оформлення рецептурних бланків. Порядок відпуску лікарських засобів за рецептом з аптек та їх структурних підрозділів.	2
3	Тема 9. Лекційне заняття 2. Законодавча база, організаційна структура, рівні управління державної системи забезпечення якості лікарських засобів в Україні. Державний контроль якості лікарських засобів під час роздрібної торгівлі. Організація вхідного контролю якості ліків в аптечних закладах.	2
4	Тема 17. Лекційне заняття 3. Загальні вимоги до проведення інвентаризації лікарських засобів та медичних виробів в аптечних закладах. Аналіз та управлінські рішення щодо результатів інвентаризації. Автоматизація процедури інвентаризації в аптечних закладах.	2
Разом		8

5.2. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

5.3. Теми практичних занять

5.3.1. Денна форма

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Практичне заняття 1. Належна аптечна практика: визначення, вимоги, ролі, функції і види діяльності фармацевтів.	2
2.	Тема 1. Практичне заняття 2. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлю лікарськими засобами.	2
3.	Тема 3. Практичне заняття 3. Організація роботи аптечних закладів. Організаційна структура аптеки та структурних підрозділів.	2
4.	Тема 3. Практичне заняття 4. Штат аптеки. Кваліфікаційні вимоги до персоналу. Матеріальна відповідальність працівників аптечного закладу.	2
5.	Тема 4. Практичне заняття 5. Порядок організації безрецептурного відпуску ліків в Україні.	2
6.	Тема 4. Практичне заняття 6. Протоколи фармацевта при відпуску лікарських засобів з аптек та їх структурних підрозділів.	2
7.	Тема 5. Практичне заняття 7. Порядок організації рецептурного відпуску ліків. Загальні правила виписування та порядок оформлення рецептурних бланків.	2

8.	Тема 5. Практичне заняття 8. Особливості виписування рецептів та відпуску ЛЗ для деяких категорій хворих.	2
9.	Тема 5. Практичне заняття 9. Реєстрація та відпуск лікарських засобів за електронним рецептом	2
10.	Тема 6. Практичне заняття 10. Організаційні вимоги до виробництва (виготовлення) екстемпоральних лікарських засобів в аптеках	2
11.	Тема 6. Практичне заняття 11. Правила формування цін на ЛЗ індивідуального виготовлення. Облік рецептів.	2
12.	Тема 7. Практичне заняття 12. Організаційні вимоги до серійного виробництва (виготовлення) екстемпоральних ЛЗ в аптечних закладах.	2
13.	Тема 7. Практичне заняття 13. Правила формування цін на екстемпоральні ЛЗ серійного виготовлення в аптеках.	2
14.	Практичне заняття 14. Поточний тестовий контроль. Контроль практичних навичок №1	2
15.	Тема 8. Практичне заняття 15. Державне регулювання обігу наркотичних лікарських засобів, психотропних речовин та прекурсорів.	2
16.	Тема 8. Практичне заняття 16. Порядок обліку та відпуску лікарських засобів, що містять контрольовані речовини (отруйні, сильнодіючі тощо) в аптечних закладах	2
17.	Тема 9. Практичне заняття 17. Державний контроль якості лікарських засобів.	2
18.	Тема 9. Практичне заняття 18. Організація вхідного контролю якості ліків. Права та обов'язки Уповноваженої особи аптечного закладу.	2
19.	Тема 9. Практичне заняття 19. Організація внутрішньоаптечного контролю якості екстемпоральних лікарських засобів, оформлення його результатів.	2
20.	Тема 10. Практичне заняття 20. Визначення потреби та документальне оформлення замовлень на поставку ЛЗ до аптек	2
21.	Тема 10. Практичне заняття 21 Приєм та облік лікарських засобів та медичних виробів в аптеках та їх структурних підрозділах	2
22.	Тема 10. Практичне заняття 22 Зберігання товарних запасів в аптеках та їх структурних підрозділах	2
23.	Тема 10. Практичне заняття 23. Відпуск ЛЗ структурним підрозділам аптеки, лікувально-профілактичним та іншим закладам.	2
24.	Тема 10. Практичне заняття 24. Товарний звіт аптеки, структура, порядок складання, автоматизація процесу.	2
25.	Тема 11. Практичне заняття 25. Особливості ціноутворення у фармації. Система цін на лікарські засоби.	2
26.	Тема 11. Практичне заняття 26.	2

	Нормативно-правова база державного регулювання за цінами в Україні. Порядок розрахунку вартості лікарських засобів	
27.	Тема 11. Практичне заняття 27. Склад і структура ціни на лікарські засоби. Оподаткування лікарських засобів в Україні	2
28.	Тема 11. Практичне заняття 28. Референтне ціноутворення на лікарські засоби	2
29.	Тема 11. Практичне заняття 29. Моніторинг цін на лікарські засоби	2
30.	Практичне заняття 30. Поточний тестовий контроль. Контроль практичних навичок №2	2
	Разом	60
Розділ II		
1.	Тема 13. Практичне заняття 31. Бухгалтерський баланс, як основний фінансовий документ. Структура господарських засобів, зобов'язань та власного капіталу аптечних закладів.	2
2.	Тема 13. Практичне заняття 32. Взаємозв'язок між балансом та господарськими операціями. Бухгалтерські рахунки – класифікація, структура.	2
3.	Тема 14. Практичне заняття 33. Первинний облік надходження/вибуття товарних запасів в аптечних закладах, документообіг.	2
4.	Тема 14. Практичне заняття 34. Товарний звіт, структура, порядок складання, автоматизація процесу. Переоцінка товарних запасів, її види, документальне оформлення.	2
5.	Тема 15. Практичне заняття 35. Облік надходження та руху основних засобів аптечного закладу. Оцінка їх вартості та амортизація.	2
6.	Тема 16. Практичне заняття 36. Організація обігу готівкових коштів в аптечних закладах. Розрахункові документи. Порядок реєстрації та застосування реєстраторів розрахункових операцій.	2
7.	Тема 16. Практичне заняття 37. Касові операції з готівковими коштами: класифікація, документальне оформлення.	2
8.	Тема 16. Практичне заняття 38. Облік безготівкових розрахунків аптечних закладів. Розрахунково-платіжні документи. Електронний грошовий обіг.	2
9.	Тема 17. Практичне заняття 39. Форми, системи оплати праці фармацевтичних працівників, Структура та характеристика фонду заробітної плати.	2
10.	Тема 17. Практичне заняття 40. Порядок обліку робочого часу. Планування штатної чисельності працівників. Встановлення посадових окладів та надбавок працівникам аптечних закладів.	2
11.	Тема 17. Практичне заняття 41. Порядок нарахування заробітної плати. Гарантійні та компенсаційні виплати.	2
12.	Тема 17. Практичне заняття 42. Обов'язкові утримання з доходу фармацевтичних працівників. Єдиний соціальний внесок, характеристика, правила розрахунку.	2

13.	Тема 18. Практичне заняття 43. Загальний порядок проведення інвентаризації лікарських засобів та медичних виробів в аптечних закладах. Документообіг	2
14.	Тема 18. Практичне заняття 44. Перевірка та оформлення результатів інвентаризації. Порядок визначення розміру збитків.	2
15.	Практичне заняття 45. Поточний тестовий контроль. Контроль практичних навичок №3	2
	Разом	30
Розділ III		
16.	Тема 19. Практичне заняття 46. Управлінська звітність аптечного закладу. Якісні характеристики та принципи формування.	2
17.	Тема 20. Практичне заняття 47. Характеристика та економічні розрахунки товарообігу, торгових накладень, витрат аптечного закладу	2
18.	Тема 20. Практичне заняття 48. Характеристика та економічні розрахунки прибутку та рентабельності аптечних закладів.	2
19.	Тема 23. Практичне заняття 49. Порядок оподаткування юридичних та фізичних осіб-підприємців в фармацевтичній галузі. оподаткування прибутку аптечних закладів.	2
20.	Практичне заняття 50. Підсумковий тестовий контроль. Контроль практичних навичок №4	2
	Разом	10
	Всього за Розділами I-III	100

5.3.2. Заочна форма

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Практичне заняття 1. Вхідний контроль. Належна аптечна практика: визначення, вимоги, ролі, функції і види діяльності фармацевтів. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлі лікарськими засобами.	2
2.	Тема 3. Практичне заняття 2. Організація роботи аптечних закладів різних форм власності. Організаційна структура аптеки та її структурних підрозділів.	2
3.	Тема 4. Практичне заняття 3. Порядок організації безрецептурного відпуску ліків в Україні. Протоколи фармацевта при відпуску лікарських засобів з аптечних закладів та їх структурних підрозділів.	2
4.	Тема 5. Практичне заняття 4. Порядок організації рецептурного відпуску ліків. Загальні правила виписування рецептів, порядок оформлення рецептурних бланків. Порядок відпуску лікарських засобів за рецептом	2
5.	Тема 8. Практичне заняття 5. Порядок обліку та відпуску лікарських засобів, що містять контрольовані речовини (отруйні, сильнодіючі тощо) в аптечних закладах	2
6.	Тема 9. Практичне заняття 6. Державний контроль якості лікарських засобів. Організація вхідного	2

	контролю якості ліків в аптечних закладах. Поточний тестовий контроль. Контроль практичних навичок №1	
7.	Тема 13. Практичне заняття 7. Первинний облік надходження та вибуття товарних запасів аптечного закладу. Роздрібний товарообіг аптечного закладу.	2
8.	Тема 15. Практичне заняття 8. Первинний облік готівкових розрахунків в аптечних закладах. Розрахункові документи. Порядок реєстрації та застосування реєстраторів розрахункових операцій.	2
9.	Тема 16. Практичне заняття 9. Порядок обліку робочого часу та заробітної плати. Методики планування штатної чисельності працівників. Порядок нарахування заробітної плати.	2
10.	Тема 17. Практичне заняття 10. Загальний порядок проведення інвентаризації лікарських засобів та медичних виробів в аптечних закладах. Документообіг. Перевірка та оформлення результатів інвентаризації.	2
11.	Тема 19. Практичне заняття 11. Формування внутрішньогосподарської звітності на аптечному підприємстві. Інформаційна карта внутрішньогосподарської звітності аптечного підприємства.	2
12.	Тема 22. Практичне заняття 12. Характеристика та економічні розрахунки торгових накладень, витрат, прибутку та рентабельності аптечних закладів. Чинники, що впливають на величину економічних показників. Підсумковий тестовий контроль. Контроль практичних навичок №2	2
	Разом	24

5.4. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

6.1 Денна форма

№	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1.	Тема 1. Підготовка до практичних занять 1 – 2	4
2.	Тема 2. Підготовка доповідей на проблемні питання	4
3.	Тема 3. Підготовка до практичних занять 3-4	4
4.	Тема 4. Підготовка до практичних занять 5-6	4
5.	Тема 5. Підготовка до практичних занять 7-9	4
6.	Тема 7. Підготовка до практичних занять 10-13	4
7.	Практичне заняття 14. Підготовка до складання поточного тестового контролю та контролю практичних навичок №1	4
8.	Тема 8. Підготовка до практичних занять 15-16	2
9.	Тема 9. Підготовка до практичних занять 17-19	2
10.	Тема 10. Підготовка до практичних занять 19-24	2
11.	Тема 11. Підготовка до практичних занять 25-29	2
12.	Підготовка до складання поточного тестового контролю та контролю практичних навичок №2	4
13.	Тема 13. Підготовка до практичних занять 31-32	2
14.	Тема 14. Підготовка до практичних занять 33-35	2

15.	Тема 15. Підготовка до практичних занять 36-38	2
16.	Практичне заняття 45. Підготовка до складання поточного тестового контролю та контролю практичних навичок №3	4
17.	Тема 19. Підготовка до практичних занять 46	2
18.	Тема 20. Підготовка до практичних занять 47-48	2
19.	Тема 21. Підготовка доповідей на проблемні питання	2
20.	Тема 23. Підготовка до практичних занять 49	2
21.	Тема 24-27. Підготовка доповідей на проблемні питання	2
22.	Практичне заняття 50. Підготовка до складання поточного тестового контролю та контролю практичних навичок №4	4
23.	Підготовка до складання ректорського контролю з дисципліни	6
	Разом	70

6.2. Заочна форма

№	Назва теми / види завдань	Кількість годин
1.	Тема 1. Підготовка до практичного заняття 1	4
2.	Тема 2. Самостійне вивчення теми	6
3.	Тема 3. Підготовка до практичного заняття 2	4
4.	Тема 4. Підготовка до практичного заняття 3	2
5.	Тема 5. Підготовка до практичних занять 4	4
6.	Тема 6. Самостійне вивчення теми	6
7.	Тема 7. Самостійне вивчення теми	6
8.	Тема 8. Підготовка до практичного заняття 5	4
9.	Тема 9. Підготовка до практичного заняття 6	4
10.	Тема 10. Самостійне вивчення теми	6
11.	Тема 11. Самостійне вивчення теми	6
12.	Тема 12. Самостійне вивчення теми	6
13.	Тема 13. Підготовка до практичного заняття 7	2
14.	Тема 14. Самостійне вивчення теми	6
15.	Тема 15. Підготовка до практичного заняття 8	2
16.	Тема 16. Підготовка до практичного заняття 9	2
17.	Тема 17. Підготовка до практичного заняття 10	2
18.	Тема 18. Самостійне вивчення теми	6
19.	Тема 19. Підготовка до практичного заняття 11	2
20.	Тема 20. Самостійне вивчення теми	6
21.	Тема 21. Самостійне вивчення теми	6
22.	Тема 22. Самостійне вивчення теми	6
23.	Тема 23. Самостійне вивчення теми	6
24.	Тема 24. Самостійне вивчення теми	6
25.	Тема 25. Самостійне вивчення теми	6
26.	Тема 26. Самостійне вивчення теми	6
27.	Тема 27. Самостійне вивчення теми	6
28.	Підготовка до складання ректорського контролю	30
29.	Підготовка до іспиту	20
	Разом	178

7. Методи навчання

Лекції: проблемні лекції, лекції-візуалізації, розповідь, пояснення, бесіда, інструктаж, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій, ситуаційне навчання, ілюстрація (у т. ч. мультимедійні презентації), демонстрація, презентація результатів власних досліджень.

Практичні заняття: бесіда, рольові ігри, вирішення ситуаційних задач, кейсів, розв'язання розрахункових задач, відпрацювання навичок відпуску різних категорій ЛЗ пацієнту/відвідувачу аптечного закладу, відпрацювання навичок вхідного контролю ЛЗ, відпрацювання навичок ціноутворення на ЛЗ та медичні вироби, тренувальні вправи з оформлення та складання різних видів документів та звітності аптечних закладів, виконання індивідуальних завдань.

Самостійна робота: самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, самостійна робота з банком тестових завдань Крок-2, самостійне опанування алгоритмів спілкування з пацієнтами/відвідувачами аптечних закладів.

Індивідуальні завдання: написання рефератів, доповідей, мультимедійні презентації тощо за темами СРС.

8. Форми контролю та методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: усне опитування, тестування (бланкове або комп'ютерне), контрольні письмові роботи, оцінювання виконання індивідуальних завдань, оцінювання розв'язання розрахункових задач, оцінювання виконання практичних навичок, оцінювання комунікативних навичок під час рольової гри, розв'язання ситуаційних/кейс завдань, оцінювання активності на занятті.

Підсумковий контроль: тестування за типом Крок-2, усний іспит, контроль практичних навичок.

Оцінювання поточної навчальної діяльності на практичному занятті:

1. Оцінювання теоретичних знань з теми заняття:
    - методи: опитування, вирішення ситуаційної задачі
    - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
  2. Оцінка практичних навичок з теми заняття:
    - методи: оцінювання правильності виконання практичних навичок
    - максимальна оцінка – 5, мінімальна оцінка – 3, незадовільна оцінка – 2.
- Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину (5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, бере активну участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, впевнено демонструє практичні навички з теми заняття, висловлює свою думку з теми заняття
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, демонструє певні практичні навички з теми заняття з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, невпевнено бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, демонструє практичні навички з теми заняття з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не бере участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної/кейс задачі, не демонструє практичні навички з теми заняття

Здобувач допускається до іспиту за умови виконання вимог навчальної програми та в

разі, якщо за поточну навчальну діяльність він отримав не менше 3,00 балів; склав тестовий контроль за тестами «Крок-2» не менш ніж на 90% (50 завдань).

Тестовий контроль проводиться в Навчально-виробничому комплексі інноваційних технологій навчання, інформатизації та безперервної освіти ОНМедУ на останньому занятті напередодні іспиту.

Оцінювання результатів навчання здобувачів під час підсумкового контролю – усного стандартизованого іспиту.

Методика проведення усного стандартизованого іспиту є уніфікованою, прозорою та передбачає використання стандартизованих форм. Кількість питань, які виносяться на усний стандартизований іспит відповідає обсягу кредитів, відведених на вивчення навчальної дисципліни

Форма екзаменаційного білету є стандартизованою та складається зі структурних елементів (складників). Екзаменаційний білет може складатися тільки з теоретичних питань або з додаванням ситуаційної задачі. В кожному білеті може бути від 3 до 5 питань. Питання є короткими, простими, зрозумілими, чіткими та прозорими, складене таким чином, що повна відповідь на нього триває не більше 5 хвилин. Таймінг усного структурованого іспиту є стандартним – не більше 30 хвилин.

До кожного питання складається чек - лист (еталон відповіді), який передбачає ключові моменти, обов'язкові для надання повної відповіді на поставлене запитання. До кожного еталону відповіді вказується літературне джерело зі сторінками.

Під час проведення усного структурованого іспиту здобувач бачить питання, викладач – чек-лист з еталонними відповідями та визначає, які складові були названі або не названі здобувачем.

Загальна оцінка за усний структурований іспит складається як середньо арифметична всіх отриманих оцінок за відповіді на поставлені питання (в т.ч. ситуаційні задачі).

Складений пакет документів для усного структурованого іспиту: перелік питань, еталони відповідей (чек листи), рецензується на предметній цикловій методичній комісії.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Отриманий середній бал за навчальну дисципліну для здобувачів, які успішно опанували робочу програму навчальної дисципліни, конвертується з традиційної чотирибальної шкали у бали за 200-бальною шкалою, як наведено у таблиці:

Таблиця конвертації традиційної оцінки у багатобальну шкалу

Традиційна чотирибальна шкала	Багатобальна 200-бальна шкала
Відмінно («5»)	185 – 200
Добре («4»)	151 – 184
Задовільно («3»)	120 – 150
Незадовільно («2»)	Нижче 120

Багатобальна шкала (200-бальна шкала) характеризує фактичну успішність кожного здобувача із засвоєння освітньої компоненти. Конвертація традиційної оцінки (середній бал за навчальну дисципліну) в 200-бальну виконується інформаційно-технічним відділом Університету.

Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, досягнення здобувачів оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS. Подальше ранжування за рейтинговою шкалою ECTS дозволяє оцінити досягнення здобувачів з освітньої компоненти, які навчаються на одному курсі однієї спеціальності, відповідно до отриманих ними балів.

Шкала ECTS є відносно-порівняльною рейтинговою, яка встановлює належність здобувача до групи кращих чи гірших серед референтної групи однокурсників (факультет,

спеціальність). Оцінка «А» за шкалою ECTS не може дорівнювати оцінці «відмінно», а оцінка «В» – оцінці «добре» тощо. При конвертації з багатобальної шкали межі оцінок «А», «В», «С», «D», «Е» за шкалою ECTS не співпадають з межами оцінок «5», «4», «3» за традиційною шкалою. Здобувачі, які одержали оцінки «FX» та «F» («2») не вносяться до списку здобувачів, що ранжуються. Оцінка «FX» виставляється здобувачам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий контроль. Оцінка «F» виставляється здобувачам, які відвідали усі заняття з дисципліни, але не набрали середнього балу (3,00) за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового контролю.

Здобувачі, які навчаються на одному курсі (однієї спеціальності), на підставі кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Конвертація традиційної оцінки з дисципліни та суми балів за шкалою ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% здобувачів
B	Наступні 25% здобувачів
C	Наступні 30% здобувачів
D	Наступні 25% здобувачів
E	Наступні 10% здобувачів

10. Методичне забезпечення

- Робоча програма з освітньої компоненти
- Силабус
- Методичні розробки до практичних занять
- Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти
- Мультимедійні презентації лекційного курсу
- Ситуаційні/кейс завдання
- Сценарії рольових ігор (за необхідністю)
- Електронний банк тестових завдань за розділами I-III з освітньої компоненти
- Навчально-методична література:

1. Організація діяльності аптек із забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та товарами аптечного асортименту Ч.1: Навчальний посібник для студентів денної форми навчання / Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва, М.С. Образенко та ін. // За ред. Л.М. Унгурян. – Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2020. - 92 с. - Мова укр.

2. Системи обліку у фармації Ч.2: Навчальний посібник для студентів денної форми навчання / Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва, М.С. Образенко та ін. // За ред. Л.М. Унгурян. – Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2019. - 65 с. - Мова укр.

3. Основи економіки фармації Ч.3: Навчальний посібник для студентів денної форми навчання / Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва, М.С. Образенко та ін. // За ред. Л.М. Унгурян. – Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2019. - 55 с. - Мова укр.

4. Організація та економіка фармації: тексти лекцій. Навчальний посібник для студентів денної/заочної форми навчання / Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва // За ред. Л.М. Унгурян. – Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2018. - 110 с. - Мова укр.

5. Навчальний посібник для самостійної підготовки студентів фармацевтичного факультету до ліцензійного тестового іспиту Крок-2. Фармація / Анісімов В. Ю. та ін.; за ред. Л. М. Унгурян // - Одеса, 2019. - 240 с.

11. Питання для підготовки до підсумкового контролю (іспиту)

1. Комплекс належних практик як міжнародних стандартів регулювання фармацевтичної діяльності.

2. Система фармацевтичної інформації. Сучасні форми інформаційного забезпечення аптечних закладів.
3. Класифікації лікарських засобів. Сутність анатоμο-терапевтичної-хімічної (АТХ) – класифікаційної системи.
4. Державний формуляр лікарських засобів: визначення, структура та зміст.
5. Національний перелік основних лікарських засобів: визначення, структура та зміст.
6. Організаційна структура фармацевтичної галузі в Україні.
7. Аптека як заклад охорони здоров'я. Класифікація аптек.
8. Аптечний пункт: визначення, завдання, загальноорганізаційні вимоги.
9. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з роздрібною торгівлю лікарськими засобами
10. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виготовлення лікарських засобів в умовах аптеки
11. Організаційна структура аптеки: приміщення, обладнання та устаткування.
12. Санітарно-гігієнічні вимоги до приміщень та устаткування аптечних закладів
13. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптечних закладів
14. Номенклатура посад фармацевтів у закладах охорони здоров'я, характеристика фармацевтичних спеціальностей
15. Матеріальна відповідальність працівників аптек, поняття, види та документальне оформлення.
16. Критерії визначення категорій відпуску ЛЗ.
17. Порядок організації безрецептурного відпуску лікарських засобів в Україні.
18. Порядок організації безрецептурного відпуску ліків в країнах ЄС та інших країнах світу.
19. ОТС-препарати, загальна характеристика, порядок їх відпуску з аптечних закладів
20. Концепція відповідального самолікування, визначення, загальна характеристика, сфера застосування.
21. Організація фармацевтичної опіки. Протоколи фармацевта, види, загальна характеристика.
22. Порядок організації рецептурного відпуску лікарських засобів в Україні.
23. Особливості рецептурного відпуску ліків у країнах ЄС та інших країнах світу.
24. Порядок відпуску лікарських засобів за рецептом з аптек та їх структурних підрозділів.
25. Правила прийому рецептів та відпуску лікарських засобів з аптек. Права та обов'язки фармацевта з приймання рецептів та відпуску ліків.
26. Правила виписування рецептів на лікарські засоби. Види рецептурних бланків. Особливості оформлення для хронічних хворих.
27. Правила зберігання та знищення рецептурних бланків.
28. Правила прийому рецептів та відпуску лікарських засобів для амбулаторних хворих, що отримують ліки безкоштовно або з доплатою.
29. Правила прийому та відпуску лікарських засобів за електронними рецептами.
30. Порядок відпуску наркотичних, психотропних лікарських засобів, прекурсорів амбулаторним хворим.
31. Порядок ліцензування діяльності, пов'язаної з обігом наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
32. Відповідальність за порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.
33. Індивідуальне виготовлення ЛЗ в умовах аптеки. Правила виробництва (виготовлення) лікарських засобів в аптеках.
34. Вимоги до приміщень та обладнання аптек з виробництвом (виготовленням) лікарських засобів.
35. Вимоги до працівників аптек з виробництвом (виготовленням) лікарських засобів.

36. Правила встановлення вартості екстемпоральних лікарських засобів.
37. Методика визначення тарифів за виготовлення різних видів екстемпоральних лікарських засобів. .
38. Правила таксування вартості твердих екстемпоральних лікарських засобів.
39. Правила таксування вартості рідких екстемпоральних лікарських засобів.
40. Правила таксування вартості м'яких екстемпоральних лікарських засобів.
41. Контрольований облік окремих категорій лікарських засобів в аптеках: отруйні, сильнодіючі, комбіновані наркотичні/психотропні лікарські засоби.
42. Серійне виготовлення ЛЗ в умовах аптеки: загальні вимоги до виробництва
43. Законодавча база та рівні управління державної системи забезпечення якості лікарських засобів в Україні.
44. Державний контроль якості лікарських засобів під час роздрібною торгівлі.
45. Організація входного контролю якості ліків в аптечних закладах.
46. Права та обов'язки Уповноваженої особи аптечного закладу, кваліфікаційні вимоги.
47. Організація та форми внутрішньоаптечного контролю якості лікарських засобів, облік результатів.
48. Державний контроль якості лікарських засобів, виготовлених в аптеках.
49. Товарні запаси в структурі господарських засобів аптечних закладів: характеристика та класифікація.
50. Належна практика зберігання (Good Storage Practice – GSP), визначення, завдання, загальна характеристика.
51. Організація зберігання наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів у аптечних закладах.
52. Господарські засоби аптечних підприємств (активи): класифікація, структура, характеристика
53. Джерела утворення господарських засобів аптек (пасиви): визначення, структура, характеристика
54. Надходження товарів та інших матеріальних цінностей до аптек, правила приймання, оприбуткування, облік.
55. Вибуття товарів та інших матеріальних цінностей з аптек, правила обліку.
56. Товарний звіт: структура, правила оформлення, порядок розрахунку реалізованих торгових накладень.
57. Структура роздрібного та інших видів товарообігу аптеки, його облік (документація), розрахунки.
58. Основні засоби аптек (фармацевтичних фірм), їх класифікація та оцінка вартості.
59. Системи оплати праці аптечних працівників. Структура фонду оплати праці та його характеристика.
60. Порядок розрахунку основної заробітної плати
61. Порядок розрахунку різних видів доплат фармацевтичному працівнику.
62. Порядок розрахунку обов'язкових утримань з доходу фармацевтичних працівників.
63. Порядок розрахунку обов'язкових нарахувань на заробітну плату фармацевтичних працівників.
64. Загальні положення обігу грошових коштів в аптечному закладі, їх облік.
65. Відповідальність і обов'язки касира аптечного закладу.
66. Порядок здійснення готівкових розрахунків в аптечному закладі.
67. Правила роботи з реєстратором розрахункових операцій (РРО).
68. Форми розрахункових документів
69. Порядок здавання готівкової виручки до банку.
70. Встановлення ліміту каси в аптечному закладі
71. Порядок здійснення безготівкових розрахунків при реалізації (відпуску) ЛЗ з аптеки.
72. Види банківських рахунків, їх загальна характеристика.
73. Структура бухгалтерського балансу, методика його складання.

74. Взаємозв'язок між балансом та господарськими операціями. Типи змін.
75. Інвентаризація товарно-матеріальних цінностей: завдання, строки, види та документальне оформлення результатів.
76. Інвентаризація лікарських засобів, що підлягають контрольованому обліку: порядок проведення, документальне оформлення.
77. Управлінська звітність: поняття, суть та користувачі управлінської звітності.
78. Економічна статистика: форми, періодичність та строки подання звітності.
79. Види та загальна характеристика економічних показників торгово-фінансової діяльності аптечних закладів.
80. Товарообіг аптечних підприємств, його характеристика, зміст, значення як економічного показника.
81. Планування нормативу товарних запасів аптечного закладу.
82. Торгові накладення: характеристика та чинники, що впливають на їх розмір.
83. Витрати аптек (фармацевтичних фірм), класифікація, характеристика, відображення у обліку.
84. Розрахунок фінансових результатів діяльності аптек: торгових накладень, прибутку, рентабельності.
85. Поняття вартості та ціни на ліки. Види цін, їх функції.
86. Порядок державного регулювання цін на лікарські засоби.
87. Методика формування роздрібних цін на лікарські засоби промислового виробництва
88. Економічні механізми підвищення доступності ліків. Референтне ціноутворення.
89. Поняття про податки, їх класифікація.
90. Характеристика непрямих податків. Особливості визначення ПДВ при реалізації лікарських засобів

12. Рекомендована література

Основна:

1. Організація та економіка фармації. Ч. 1. Організація фармацевтичного забезпечення населення: нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г. Л. Панфілова та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2015. – (Національний підручник).
2. Організація та економіка фармації. Ч. 2. Системи обліку в фармації : нац. підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, О. П. Гудзенко та ін.; за ред. А.С. Немченко. – Харків : НФаУ : Золоті сторінки, 2016. – 416 с. (Національний підручник).
3. Основи економіки фармації: навч. посіб. Для студ. вищ. навч. закл. / А.С. Немченко, В.М. Назаркіна, Г.Л. Панфілова [та ін.]; за ред. А.С. Немченко, 2 видання – Х., 2017.
4. Основи права та законодавства у фармації: нац. підруч. для студентів вищ. навч. закл. / А.А. Котвіцька, І.В. Кубарева, О.О. Суріков та ін.; за ред. А.А. Котвіцької. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2016. - 528 с. (Національний підручник).
5. Організація діяльності аптек із забезпечення населення і закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та товарами аптечного асортименту Ч.1: Навчальний посібник для студентів денної форми навчання / Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва, М.С. Образенко та ін. // За ред. Л.М. Унгурян. – Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2020. - 92 с. - Мова укр.
6. Системи обліку у фармації Ч.2: Навчальний посібник для студентів денної форми навчання / Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва, М.С. Образенко та ін. // За ред. Л.М. Унгурян. – Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2019. - 65 с. - Мова укр.
7. Основи економіки фармації Ч.3: Навчальний посібник для студентів денної форми навчання / Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва, М.С. Образенко та ін. // За ред. Л.М. Унгурян. – Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2019. - 55 с. - Мова укр.

8. Організація та економіка фармації: тексти лекцій. Навчальний посібник для студентів денної/заочної форми навчання / Л.М. Унгурян, О.І. Беляєва // За ред. Л.М. Унгурян. – Одеса: Одес. нац. мед. ун-т, 2018. - 110 с. - Мова укр.

9. Навчальний посібник для самостійної підготовки студентів фармацевтичного факультету до ліцензійного тестового іспиту Крок-2. Фармація / Анісімов В. Ю., Беляєва О.І. та ін.; за ред. Л. М. Унгурян // - Одеса, 2019. - 240 с.

10. Фармакологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації/ Яковлева Л. В. та ін.; за ред. Л. В. Яковлевої. Вінниця: Нова книга, 2017. 207 с.

Додаткова:

1. Методологія ціноутворення на лікарські засоби в системі охорони здоров'я: монографія / В.М. Назаркіна, А.С. Немченко, К.Л. Косяченко, М.М. Бабенко; за наук. Ред. А.С. Немченко.- Київ : «Фармацевт Практик», 2022. – 288 с.

2. Зайченко Г.В., Горчакова Н.О., Савченко Н.В., Дяченко В.Ю., Шумейко О.В., Кава Т.В. Медична рецептура. Навчальний посібник для студентів медичних і фармацевтичних спеціальностей, викладачів, лікарів, провізорів і фармацевтів. К.: Книга-плюс, 2018.– 72 с.

3. Унгурян Л. М., Беляєва О. І., Петкова І. Б. (2017) Реалізація фармацевтичної допомоги як інноваційного напрямку національної та зарубіжної фармацевтичної практики. Journal of Education, Health and Sport. Vol. 7. N 2. Pp. 378 - 391.

4. Унгурян Л. М., Вишницькая И. В., Беляєва О. И., Петкова І. Б., Каравелкова Ю. С. (2017) Роль стандартизації в системі раціональної фармакотерапії. Science Review. Vol. 7. N 7. – Pp. 55 – 57.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>

2. Нормативно-директивні документи МОЗ України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [/http:// mozdocs.kiev.ua](http://mozdocs.kiev.ua)

3. Державний формуляр лікарських засобів. Випуск дванадцятий. / МОЗ України, 2020. – /Інтернет ресурс - <http://www.moz.gov.ua/ua/portal/>

4. Державний реєстр лікарських засобів України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/shlist?opendocument>.

5. Compendium online. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://compendium.com.ua/bad/>.

6. Щотижневник «Аптека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.apteka.ua/>.

7. Пошукова база ліків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tabletki.ua/uk/>.

8. Пошукова база ліків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://likicontrol.com.ua/>.

9. Пошукова база Medscape [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Medscape <https://www.medscape.com/pharmacists>.